

Monumentnummer*: 507505

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 03 september 1997
Kadaster deel/nr 82846/125

Woonplaats* Delden
Gemeente* Hof van Twente
Provincie* Overijssel

Locatiennaam Delden
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Stad-Delden
Sectie* A
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2658

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 69:

WATERTOREN in Neo-Renaissance stijl, behorend bij het landgoed Twickel. In 1894 in opdracht van dr. R.F. Baron van Heeckeren door H.P.N. Halbertsma ontworpen. Gebouwd door de aannemers Scholten & Westenberg uit Almelo en voorzien van beeldhouwwerk van Gerard Muller. Andere firma's die mee hebben gewerkt aan de toren zijn: F.A. Neuman uit Aachen (Kesselsmiede), Atelier van gebrand glas "'t Prinsenhof", J.L. Schouten Civiel Ingenieur & Architect en J.T. van Vuuren uit Amsterdam (Kunst- en Grofsmid), die de balusters heeft gedraaid.

De toren was aanvankelijk bedoeld als reservoir voor het blussen van branden op Twickel. Bij ingebruikname, samen met waterleiding, voor gebruik door gemeente Delden bestemd. Toen bleek dat het water bij Twickel zout bevatte en dus niet bruikbaar was als drinkwater, werd de toren aangesloten op het waterleidingnet van Almelo. In de toren is een vroeg voorbeeld van een ijzeren Intze-reservoir geplaatst met een inhoud van 200 m³.

Oorspronkelijk was tegen de noordkant van de toren een ketelhuis geplaatst.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In rode baksteen opgetrokken 37,5 meter hoge watertoren, op een hardstenen plint. Boven een ronde onderbouw, waarin een rijkbewerkte ingang aan de zuidzijde toegang geeft tot het gave luxe uitgevoerde interieur, kraagt een achthoekige reservoir-ommanteling uit.

De toren is op klassieke wijze in drieën verdeeld: boven een zware cordonlijst, die het klassieke basement afbakt, verjongt het bouwlichaam van de toren zich; dit slankere ronde deel vormt de schacht; de achthoekige reservoirommanteling neemt tenslotte de plaats van het hoofdgestel in. Op de reservoirommanteling staat een kleine achthoekige aangestreden lichtkoepel met zesruits vensters en kantelen, waarin de trap uitkomt en van waaruit men toegang heeft tot het dak van de toren. De koepel is vanaf beneden niet te zien.

Voor de omlijsting van de ingang en de kozijnen, de dorpels, de lateibalken van de kijkspleten, de hoekblokken, de kopjes, de consoles, de horizontale lijsten, het boogfries en andere decoratieve elementen is gebruik gemaakt van Escausijnschesteen, Petit granit de l'Ourthe, Obernkirchner zandsteen en Gildehauser zandsteen.

In de onderbouw ligt alle nadruk op de vormgeving van de ingang (Z). Deze bestaat uit een dubbele paneeldeur met een rondboog bovenlicht, gevat in een omlijsting van Ionische zuilen met een kroonlijst waarboven een halfrond gebroken fronton met een wapen onder een klein timpaan. De ronde onderbouw is verder geleed door twee cordonlijsten, twee rondboogvensters op de begane grond en kijkspleten die het verloop van de trap en de plaats van de verdiepingen markeren.

De reservoirommanteling is rijker gedecoreerd dan de onderbouw. Vier gevleugelde kinderkopjes (met de gelaatstrekken van de twee neefjes van de Baron van Heeckeren van Wassenaer, het zoontje van ir. Halbertsma en het zoontje van rentmeester Bitter), twee riviergoden en twee waternimfen markeren de overgang van het ronde naar de achthoekige, uitkragende bovenbouw. Een rondboogfries met op de hoeken een verzwaring steunt de gevelvlakken van de reservoirommanteling, waarin aan iedere zijde een blind venster met timpaan geplaatst is. Horizontale profiellijsten, knoppen en een klein rondboogfries zorgen voor de verdere geleiding van de bovenbouw, die in kantelen eindigt.

Het interieur van de watertoren is rijk aangekleed. Op de begane grond bestaat de aankleding onder meer uit een gedeeltelijke mozaïekvloer, gedecoreerde stalen vloerplaten en een lambrizing bestaande uit donker- en lichtblauwe bewerkte tegels. In deze ruimte staan twee pompen en bevindt zich een luik geflankeerd door twee hekjes, dat toegang verstrekt tot de reinwaterkelder. Een hardstenen trap, gedeeltelijk steunend op consoles, leidt naar drie tussenvloeren en een ijzeren wenteltrap midden door het reservoir naar de top van de toren. De trapleuning bestaat uit gietijzeren getordeerde balusters, aan de onderzijde bevestigd met rozetten, en een houten ligger. Het reservoir is vervaardigd uit aan elkaar geklonken ijzeren platen. De muren en het reservoir zijn lichtgroen geverfd. Het koepeltje op de watertoren is van binnen geheel met hout betimmerd.

Op de verdiepingen hangen de gipsen afgietsels van de kinderkopjes, riviergoden en waternimfen en andere zandstenen decoraties van het exterieur.

Waardering

De watertoren van Twickel is van cultuur-/ architectuurhistorisch en stedenbouwkundig belang:

- vanwege de functie als watertoren voor het landgoed en de gemeente, geschonken door de baron van Twickel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als zeer rijk gedetailleerd exemplaar van een watertoren in Neo-Renaissance stijl
- vanwege de beeldbepalende ligging in het landschap en in samenhang met de naburige (Twickel-)bebouwing
- vanwege de gaafheid van het in- en exterieur
- vanwege de zeldzaamheid van voornoemde kenmerken

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf